

Kisközösség egy nagyváros peremén

– Pécsbányatelep közösségfejlesztési gyakorlata

Ma már csak a kopár vidék, egy vízzel teli tengerszem és egy kráter őrzi a nyomát a kilencvenes években megszűnt külszíni bányászatnak Pécsbányatelepen. Pécs külvárosának élhetőbb környezetéért és az ott élők életminőségének javításáért alakult meg a Pécsbányáért Egyesület, amit a helyi értékek és emberek iránt elkötelezett civilek alapítottak.

Az egyesületről és a pécsbányai közösségfejlesztési folyamatokról Vozár Pál, a Pécsbányai Közösségi Ház vezetője és Dománé Pécsi Mónika aktivista, egyben az intézmény könyvtárosa számolt be a Színek.

Tóthné Vámosi Ágnes: Honnan indult a tevékenységük, milyen szükségletek és problémák indokolták, hogy elkezdődjön a helyi közösségi aktivitás Pécsbányatelepen?

Vozár Pál: A kezdetek messzire nyúlnak vissza. A helyi általános iskolát összevonták a Bártfai utcában található általános iskolával, így az oktatás ezen a településrészen megszűnt. Ezzel megszűnt a közösségépítő, kohéziós erő is

Pécsbányatelepen, ennek pótlására kellett valamit kitalálnunk. Volt ugyan egy kis közösségi ház, vagy inkább szoba, amiből viszont akkoriban egy körzeti megbízotti irodát alakítottak ki egy rendőr részére. A probléma megoldására végül azt találták ki, hogy a volt felső iskola épületéből egy közösségi házat alakítanak ki. Akkoriban kimondottan kulturális célú szervezeteknek adtak ki házakat haszonkölcsönbe vagy haszonbérbe, közművelődési megállapodással. Így indult a történet. Egy kizárólag helyiekből álló kis egyesület kapta meg először, a Pécsbányáért Egyesület, ők működtették 2011-ig, azóta pedig a Pécsbányai Kulturális Egyesület működteti.

T.V.Á.: Milyen tevékenységeket folytatott és folytat jelenleg az egyesület?

V.P.: Az alapszabály főként kulturális alaptevékenységeket rögzít, emellett meghatározza a természeti- és épített környezet óvására, megőrzésére, a helyi kisebbség támogatására, az ifjúsági- és sportprogramok szervezésére vonatkozó tevékenységeket. Később

belevették az alapító okiratunkba a szelídgesztenyes megóvását is. Az egyesület kezdettől fogva multifunkcionális szemlélettel működik, a közösségfejlesztés sem csak a kulturális területre vonatkozik, hanem egyéb területekre is, mint a szociális, a gyermek- és ifjúságvédelmi, munkaerőpiaci, sport, környezetvédelmi tevékenységek. Pécsbányatelep Pécs peremkerületeként kistelepülésnek mondható, és mi igyekszünk minden olyan tevékenységet elvégezni, ami érintheti egy kistelepülés életét.

T.V.Á.: Az elhanyagolt településrészekben is elkezdték a közösségfejlesztési folyamatokat. Hogyan zajlottak ezek?

V.P.: 2014–2015-ben volt egy DDOP-s (Dél-Dunántúli Operatív Program) pályázatunk, amiben a helyi szegregátumot igyekeztünk felszámolni. Ez egy összetett projekt volt, amiben szerepeltek infrastrukturális beruházások és „soft” elemek is. Az infrastrukturális része főként a szegregált területeket érintette: a Kórház utcát felújítottuk, komfortossá tettük mindegyik lakást. A Máltai Szeretetszolgálat segítségével kiválasztottuk azokat a lakókat, akik együttműködőek voltak, ők részt vettek egyéb programokban is.

T.V.Á.: Adódhat a kérdés, hogy mennyire voltak bevonhatóak a helyi emberek?

V.P.: Nehezen. Nem volt könnyű, de igyekeztünk.

T.V.Á.: Milyen eszközökkel tudták őket megszólítani?

V.P.: Meg kellett találnunk azokat a motivációs tényezőket, amelyek bevonhatóvá teszik őket. Ez elsősorban a lakhatásuknak a támogatása, komfortosítása volt. A másik, hogy adott volt egy munkaerőpiaci projektünk is. Többféle képzésbe, közfoglalkoztatásba, szakmaszerzési lehetőségekbe, alapkompétencia megszerzésébe igyekeztük bevonni az embereket. Volt, ami működött és volt, ami nem volt sikeres, de ez is egy tanulság számunkra. Azt a következtetést biztosan levonhattuk, hogy teljesen értelmetlen egy-két évben elképzelni a fejlesztési folyamatot. Tíz-húsz évben, vagy akár ötven évben kell gondolkodni ahhoz, hogy hatékony változást érzünk el.

T.V.Á.: Azóta sikerült hasonló közép- illetve hosszú távú pályázatokat megvalósítaniuk?

V.P.: A DDOP-os pályázatunknak volt egy folytatása, egy TOP 6.9.1, ami már kizárólag soft elemeket tartalmazott. Ebben gyakorlatilag a DDOP-ban sikerebb elemeket igyekeztünk továbbvinni. A pályázat tavaly augusztus 31-én lezárult, most a fenntartási időszakban vagyunk. Van egy újabb benyújtott pályázatunk, amely szintén ilyen elemeket tartalmaz, egy TOP 7.1.1 CLLD pályázat, amivel kapcsolatban azt várjuk, hogy végre el tudjuk kezdeni. Ez egy éves projekt lesz.

T.V.Á.: Milyenek a visszacsatolások a programmal kapcsolatban?

V.P.: Abból a szempontból szerencsés helyzetben vagyunk, hogy Pécsbánya nem egy tipikusan szegregált terület. Középosztálybeliek is élnek a településen, vannak itt jómódú utcák, településrészek, amelyeket könnyebb volt fejleszteni. Van továbbá egy közmunkás csapatunk, velük törekszünk az épületek állagmegóvására, igyekszünk a kör-

nyezetet szépíteni, az elért eredményeket fenntartani. Most az a cél, hogy minimum ugyanazon a szinten tudjuk tartani az elért eredményeket. Lesz még egy pályázat, amely szintén a felújításokat támogatja. A pályázati források viszont főként beruházásokra, nagyberuházásokra szólnak, vagy nagyon rövid időszakokra, amelyek éppen csak megmozdítanak dolgokat.

T.V.Á.: Mennyire fenntarthatóak ezek a programok, és milyen forrásokhoz tudnak még hozzájutni a pályázatokon kívül?

V.P.: Nagyon nehezen fenntartható. A legnehezebb a gyermek- és ifjúságvédelmi programok fenntartása, ami egyébként pedig sikertörténet, mert az év ünnepekorihez kötődő kreatív, kézműves, képzőművészeti foglalkozások sokakat megmozgattak. Minimum egy emberi erőforrásra viszont még szükség lenne.

T.V.Á.: Bevonhatóak egyébként a helyi szakemberek a feladatokba? Elsősorban önkéntesekre, közfoglalkoztatottakra gondolok.

V.P.: Sajnos helyi, és úgy gondolom, országos viszonylatban is gondot jelent, hogy nem jelentkeznek ifjúságsegítőnek, közösség-szervezőnek. Nincs dicsősége ennek a szakmának, akik jelentkeznek, az alapdiploma megszerzése miatt teszik azért, hogy tovább tudjanak lépni. A közösségben van egy aktív mag, akik minden évben elhivatottan teszik a dolgukat, de aztán ők is kikerülnek, ami óriási kiesést jelent.

T.V.Á.: *Dománé Pécsi Mónika is hasonlóan kapcsolódott a helyi programba?*

V.P.: Mónika mindig is nagyon aktív volt, és mindig el lehetett érni, ha helyi programokban kellett segíteni, és részt venni. Ő maga is próbálkozott eleinte egy ifjúsági, polgárőr egyesület működtetésével, de igazából nem voltak meg azok a feltételek, amelyekből fenntartható lett volna. Móni maradt segítők, tavaly márciustól pedig be tudtuk vonni a közfoglalkoztatásba könyvtárosként.

Dománé Pécsi Mónika háromgyerekes családjának. Pécsbányatelepen nőtt fel, így jó helyismerettel rendelkezik. Lelkes aktivistaként és lokálpatriótaként

számos közösségi megmozdulást fogott már össze, és vezényelt le Pécsbányatelepen.

T.V.Á.: *Hogyan kapcsolódtál be a helyi közösségi munkába?*

D.P.M.: 2002-ben volt egy ifjúsági egyesület, amit azért alapítottunk, hogy a helyi fiatalokat felkaroljuk, segítsük őket a tanulásban, a szórakozási lehetőségek kihasználásában, a szabadidő hasznos eltöltésében, az álláskeresésben, és az iskolaválasztásban is hasznos tanácsadással lássuk el őket. Később, mivel édesapám volt a helyi polgárórság vezetője, nyolc évig neki segitettem. De dolgoztam Pécsbányatelep hajdani általános iskolájában is családi koordinátorként. 2010-ben jött ide a Pécsi Színház Egyesület, akik közösségi falfestéssel foglalkoztak. A helyi gyerekeket próbálták a programjukba bevonni, és üres falfelületeket kerestek a projektjükhez, amiben a segítségemet kérték. Így kerültem közel a közösségfejlesztési folyamatokhoz. Jelenleg a Pécsbányai Községi Házban vagyok könyvtáros. Emellett, 2010-ben létrejött a Nők Összefogása Pécsbányáért informális csoport, aminek alapító tagja voltam, jelenleg én vezetem ezt a csoportot.

T.V.Á.: *Mivel foglalkozik a csoport?*

D.P.M.: Sokrétű tevékenységi körrel rendelkeznek, főként helyi problémák megoldásával. A kóbor kutyák megmentésétől a közterületek virágosításáig számos programot valósítunk meg. Padok elhelyezésével városszerte közösségi tereket alakítottunk ki, szomszédünnepeket tartottunk, a Pécsbányai Kulturális Egyesülettel együttműködésben kulturális eseményeket, gyermeknapokat, júniálisokat szervezünk, idén először medvehagyma nap és farsangi bál megrendezésével is próbálkoztunk.

T.V.Á.: *Az elhanyagolt településrészekre életre hívott HELP program város rehabilitációs céllal indult el. Milyen programokat tudatok eddig megvalósítani, és mennyire tartjátok fenntarthatónak a kezdeményezést?*

D.P.M.: A Nők Összefogása informális csoport, ezért forrása nem igazán van, nagyon kevés a pályázati lehetőség. Igazából azt gondolom, hogy összefogással nagyon sok mindent el lehet érni. Nálunk van egy 35 éve működő óvoda kis létszámú, vegyes korosztályú csoportokkal, ahova

mindössze 30 gyermek jár. Az önkormányzat nem nagyon akart már az intézménybe fektetni, mert azt gondolták, hogy a következő évben az alacsony létszám miatt nem fog működni az óvoda. A szülők összefogtak a női csoporttal és elértük, hogy az önkormányzat felújítsa az óvoda tetőszerkezetét. A lakosság segítségével összekalapoztuk a támogatást, és a helyi képviselő segítségét is megszereztük, így tudtunk venni az ovinak laminált parkettát. Így lett később közösségi teremként funkcionáló tornacsarnok is az óvodában. Volt, aki lavórt, volt, aki kis edényeket, kis vödörket hozott a gyerekeknek. Úgy gondolom, ha meg tudjuk mozdítani, meg tudjuk győzni a támogatókat, összefogással bármit meg tudunk valósítani.

T.V.Á.: *Milyen oldalról közelítetek meg a közösségeket, az itt élő lakosokat? Mennyire tudtátok bevonni a fizikai munkába a helyieket?*

D.P.M.: Általában olyan problémákkal foglalkozunk, amelyek mindenkit érintenek. Az óvodai projekt

tulajdonképpen mindenkit érintett. Be tudtuk vonni a szülőket, sőt a nagymamákat is. Egy másik projektünk a buszmegálló felújítása volt. Megkerestük a fenntartót, a Biokom Kft.-nél segített egy illetékes is. Elkészült, nem ázik be, és nem fúj be a szél. Olyan programokat valósítunk meg, amelyek Pécsbányatelep egészén problémát jelentenek.

T.V.Á.: *Milyen módszerekkel tájékoztatják fel az aktuális problémákat? Felmérést készítetek?*

D.P.M.: Igen, kérdőívezzük, és a beérkező válaszok alapján döntjük el, hogy mely problémá-

ra fókuszáljunk. A buszmegálló-beálló felújítása is ilyen volt, de hasonlóan problémát jelentett egy buszmegálló-beálló komplett létesítése, a virágosítás kezdeményezése, vagy szükség szerint a kóbor kutyák befogása. Nem azt mondom, hogy mindenkivel könnyen együtt lehet működni. Vannak, akikben tényleg nehéz bármit megmozgatni, de azt gondolom, hogy nem reménytelen. Próbálkozni kell, valamiben mindenki érintett.

VOZÁR PÁL – Végzettsége humán szervező. 53 éves, 3 gyermek édesapja, családjával Pécsbányatelepen él 16 éve, ahol nyolcadik éve vezeti a helyi Közösségi Házat. Elsősorban közművelődéssel foglalkozik, de a településrész minden egyéb működési funkciójába besegít, legyen az közterület karbantartás, gyermek és ifjúságvédelem, sport, szociális ügyek. Jön-megy egész nap, intézkedik, telefonál, járja a hivatalokat, írja a pályázatokat, szövi Pécsbánya jövőjét a többi aktív lakossal és civil szervezetekkel szövetkezve.

DOMÁNÉ PÉCSI MÓNKA – 3 gyermekes édesanya. Pécsbányatelepen született, szülei és nagyszülei is itt élnek. 10 évig egy Ifjúsági Egyesületet vezetett, majd 6 évig a helyi Polgárőrség titkára volt. a 2016-ban létrejött a Nők Összefogása Pécsbányáért Csoport, egyben alapító tagja és vezetője. Fontos számára, hogy javítson a lakókörnyezetén, és segítsen az embereken. Szeret csapatban dolgozni a közös célok eléréséért.

TÓTHNÉ VÁMOSI ÁGNES – A Cselekvő közösségek projekt mentorhálózatért felelős munkatársa. 12 évig dolgozott közművelődési területen Siófokon, később újságíró, majd rövid ideig a Siófoki Közös Önkormányzati Hivatal sajtóreferense volt. A Nyugat-Magyarországi Egyetem művelődésszervező szakán végzett, ahol elsődleges szakirányon térségfejlesztést, másodlagos szakirányon közösségfejlesztést tanult. Személyes érintettsége okán civil- és nonprofit szférában, esélyegyenlőségi és kommunikációs területen dolgozott, és képezte magát tovább az Autisták Országos Szövetségének programkoordinátoraként és kommunikációs munkatársaként. Társadalmi munkában egy autista személyek integrációját segítő civil szervezetet vezet, önkéntes munkában civil és egyházi kommunikációs és adománygyűjtési kampányok, rendezvények lebonyolítását koordinálja.